

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 03-04-2020 r.

Adam Bodnar

V.7102.2.2020.KM

**Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów**

via ePUAP

Wielce Szanowny Panie Premierze,

Wśród szczególnych rozwiązań wprowadzonych tymczasowo, podczas trwającego stanu epidemii, znajduje się regulacja dotycząca sposobu postępowania klientów obiektów handlowych i usługowych oraz organizacji handlu.

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 566) w § 9 ust. 6 został wskazane, że w okresie od dnia 1 kwietnia 2020 r. do dnia 11 kwietnia 2020 r. osoby, o których mowa w ust. 5 pkt 1 i 2, są obowiązane nosić podczas zakupu towarów lub usług rękawiczki jednorazowe. Jednocześnie zgodnie z ust. 7 pkt 1 w okresie od dnia 2 kwietnia 2020 r. do dnia 11 kwietnia 2020 r.: 1) obiekty handlowe lub usługowe, o których mowa w § 8 ust. 2 pkt 1 i 2, placówki handlowe w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni, oraz zarządzający targowiskami (straganami) są obowiązani zapewnić rękawiczki jednorazowe lub środki do dezynfekcji rąk.

Z rozporządzenia wynika zatem, że co do zasady klienci mają czasowo obowiązek dokonywania zakupów w rękawiczkach jednorazowych, przy czym w dniu 1 kwietnia 2020 r. powinni byli zapewnić je sobie we własnym zakresie. Natomiast od 2 kwietnia 2020 r. to prowadzący handel w obiektach o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² mają obowiązek dostarczyć takich środków kupującym. Ponadto, sprzedawcy mogą zamiast lub dodatkowo oprócz rękawiczek jednorazowych zapewnić płyn do dezynfekcji. Zatem redakcja przepisu i użycie spójnika „lub” oznacza również, że sprzedawca może dostarczyć tylko rękawiczki lub tylko płyn. W tej sytuacji klienci niemający własnych rękawiczek, nie mogą dokonywać niezbędnych dla codziennej egzystencji zakupów żywności i środków higienicznych. Wydaje się natomiast, iż konsekwencją obowiązku nałożonego na sklepy w § 9 ust. 7

rozporządzenia powinno być właśnie umożliwienie obywatelom dokonywania tych niezbędnych czynności z ograniczeniem ryzyka wynikającego z epidemii, skoro prawodawca uznał, że właśnie użycie rękawiczek jednorazowych stanowi właściwe zabezpieczenie, a obowiązek w tym zakresie został nałożony na sprzedających.

Z komunikatu zamieszczonego na stronie internetowej pod adresem <https://www.gov.pl/web/koronawirus/kolejne-kroki> wynika, że *Sklepy będą miały obowiązek zapewnienia jednorazowych rękawiczek lub środków do dezynfekcji rąk. Natomiast zalecamy, żeby również klient we własnym zakresie miał ze sobą rękawiczki. Obowiązek ten wprowadzamy od 2 kwietnia 2020 r.* W mojej ocenie informacja ta nie tylko nie przyczynia się do usunięcia wątpliwości, lecz je pogłębia. Zaleca się rękawiczki, ale jak sklep udostępni tylko środek do dezynfekcji i nie posłucha się zalecenia w zakresie rękawiczek, do czego ma prawo, to klient nie będzie mógł zrobić zakupów. W konsekwencji obawiam się, że zalecenie na oficjalnej rządowej stronie internetowej wprowadza w błąd. Równocześnie zmuszony jestem odnotować, że na konferencji prasowej mówił Pan Premier o „obowiązku” zaopatrywania klientów w jednorazowe rękawiczki. Dotyczyć to ma zarówno sklepów osiedlowych, jak i tych wielkopowierzchniowych¹.

Przedstawiając powyższe pragnę także przytoczyć istotne stanowisko branży handlowej w tej sprawie. Polska Organizacja Handlu i Dystrybucji (zwana dalej: „POHD”) podniosła, że nałożony na sklepy obowiązek dostarczania klientom rękawiczek jednorazowych oraz środka do dezynfekcji może napotkać poważne przeszkody w realizacji, bowiem same placówki handlowe nie będą w stanie zaopatrzyć się w te środki, w ilości odpowiadającej zapotrzebowaniu. Z tego względu POHD podniosła, że konieczne jest: *Zapewnienie przez rząd nieprzerwanych dostaw środków ochrony osobistej dla konsumentów, w postaci jednorazowych rękawiczek, masek, płynu do dezynfekcji, w cenach nieodbiegających od rynkowych – obecnie są one niedostępne na rynku. Rękawiczki jednorazowe dla klientów powinny być wprowadzone jako alternatywa dla żeli antybakteryjnych, nie zaś jako wymóg. W przypadku niedoborów jednorazowych rękawiczek możliwość zamiennego stosowania małych, plastikowych torebek.*

Ponadto, bardzo poważny niepokój branży handlowej związany jest z pozostałymi ograniczeniami, dotyczącymi liczby osób mogących przebywać jednocześnie w placówce handlowej oraz organizacją handlu w godzinach przeznaczonych dla seniorów. Obawy sklepów oraz sieci odnoszą się do praktycznego wymiaru realizacji nowych zasad w handlu, takich jak ewentualna konieczność weryfikacji wieku klientów dokonujących zakupów w wyznaczonych dla seniorów godzinach oraz konsekwencji ograniczeń w postaci dużych kolejek przed sklepami i związanych z tym kwestii bezpieczeństwa i zdrowia publicznego.

¹ <https://www.money.pl/gospodarka/koronawirus-sklepy-maja-zapewnic-rekawiczki-klientom-to-najwieksze-wyzwanie-6494798515570305a.html>

Wobec powyższego, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179, z późn. zm.) zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska odnośnie do niekonsekwentnej regulacji § 9 ust. 6 i 7 pkt 1 ww. rozporządzenia oraz wskazanie podmiotu, na którym ostatecznie ciąży obowiązek zapewnienia rękawiczek jednorazowych w omawianej szczególnej sytuacji, w okresie od 2 do 11 kwietnia 2020 r. oraz o jasne poinformowanie obywateli, że w świetle powyższych przepisów mogą wystąpić sytuacje, w których będą zobowiązani posiadać podczas zakupów własne rękawiczki jednorazowe. Będę również wdzięczny za odniesienie się do zasadności udzielenia pomocy przez władzę publiczną w wykonywaniu nowych obowiązków placówkom handlowym, przede wszystkim w sytuacji tworzenia się dużych skupisk osób czekających na możliwość zrobienia zakupów, jak również zapewnienia branży handlowej dostępu do środków ochronnych dla klientów oraz w celu dezynfekcji stanowisk obsługi.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/